

PEĆ

ZAJEDNIČKI PROJEKAT EU/SE-
Podrška promociji kulturne raznolikosti
Komponenta za lokalni ekonomski razvoj
Pilot aktivnosti

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (PCDK)

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe

PREGLED

Komponenta lokalnog privrednog razvoja (LPR) iz Zajedničke akcije Evropske unije / Saveta Evrope za Podršku promociji kulturne raznolikosti na Kosovu* (PKRK) inspirisana je i blisko povezana sa Pilot projektom lokalnog razvoja (PPLR) iz Regionalnog programa Saveta Evrope za kulturnu i prirodnu baštinu u Jugoistočnoj Evropi.

Dok Regionalni program ima širi delokrug u sferi privrednog razvoja, PKRK / LPR je posebno usredsređen na jedan aspekt regionalnog programa: turizam baštine. U tom svojstvu, PKRK / LPR ima za cilj da stvori uslove koji će omogućiti društvenu koheziju i privredni razvoj koristeći potencijalnu kulturnu i privrednu baštinu za region zapadnog Kosova.

Radeći sa šest opština na zapadu Kosova (Peć, Đakovica, Klina, Dečane, Junik i Istok), projekat PKRK naglašava značaj zaštite baštine, održavanja i upravljanja kroz integrисани pristup u procesu lokalnog privrednog razvoja. Ovaj pilot projekat

utvrđuje izvodljivu strukturu, metodologiju i primere toga kako bi baština, ako se njome delotvorno upravlja, mogla biti prednost koja bi donela veliku korist lokalnim zajednicama kao deo dinamičkog procesa društvenog i privrednog razvoja.

U pripremi Plana regionalne baštine, projekat PKRK je potvrdio sve lokacije baštine i vrednosti u regionu, na osnovu informacija dobijenih od lokalnih i centralnih organa vlasti i institucija. Međutim, te akcije su se usredsredile na atrakcije i karakteristike koje su trenutno pristupačne i koje se mogu predstaviti opštoj javnosti i posetiocima u svrhu turizma baštine.

Ova brošura je pripremljena za aktere u opštini Peć da bi se upotpunio Plan regionalne baštine i njegove preporuke. Ona podstiče aktivno angažovanje lokalnih zajedница i aktera u primeni prioritetnih mera u opštini, u koordinaciji sa pet drugih opština u regionu, kao i sa centralnim organima vlasti.

*Ovaj naziv, bez prejudiciranja statusa Kosova, u skladu je sa Rezolucijom SB UN 1244 i mišljenjem MSP-a o Deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

CILJEVI

Aktivnosti lokalnog privrednog razvoja i pilot akcije usredsređene su na:

- procenu kapaciteta prirodne i kulturne baštine u regionu;
- stvaranje mehanizma strateškog planiranja za zaštitu i obnovu baštine;
- razvoj delotvornih partnerstava između različitih aktera i podsticanje javno/privatnih inicijativa za baštinu;
- uspostavljanje regionalne koordinacione službe u zajednici za upravljanje baštinom.

Reka Bistrica, Rugorska klisura

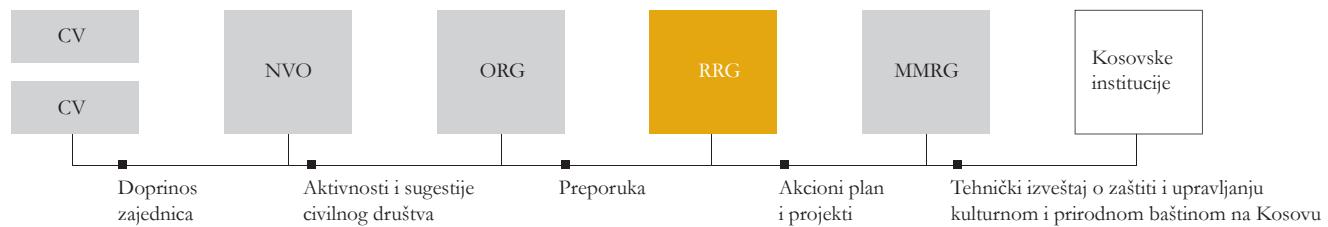
METODOLOGIJA

Plan baštine je dinamički proces koji obezbeđuje strateški kontekst za akcije u zajednici sa postojećim resursima da bi se obezbedile najveće koristi za lokalne zajednice u regionu. On ima za cilj da omogući zajedničke akcije radi identifikovanja prioriteta za podelu dostupnih sredstava za očuvanje i promociju baštine, u koordinaciji sa vladom, opštinama i drugim zainteresovanim stranama.

Da bi se obezbedilo aktivno angažovanje aktera, projekat PKRK je usvojio sledeću metodologiju i tok rada tamo gde su zajednice konstantno iznosile mišljenje i dale doprinos u kreiranju politike, a na nivou zajednice podstican je prenos redovnog znanja i sposobnosti.

ZNANJE / SPOSOBNOST

POVRATNE INFORMACIJE / DOPRINOS

OPŠTINA PEĆ

Grad Peć se nalazi u podnožju Prokletija. On je glavni privredni i kulturni centar severozapadnog dela Kosova. Opština Peć ima oko 130.000 stanovnika. Sastoji se od Albanaca (95 %), Srba (1 %), RAE (1,9 %) i drugih manjina (2,1 %).

Opština Peć deli karakteristike

Nacionalnog parka Prokletije sa dve susedne opštine, Dečane i Đakovica, spektakularnu

Rugovsku klisuru dugu 6 km reke Bistrice.

Peć nudi različitu kulturnu baštinu iz različitih istorijskih perioda.

Najbolje očuvani, najprivlačniji primeri nalaze se u centru grada: Bajrakli džamija (15. vek), hamam Hadži Beu (15. vek), Veliki Bazar (prvi put pomenut u 15. veku) i nekoliko karakterističnih gradskih kamenih kuća – kula – bogatih i uticajnih građana Peć i.

veka, kao što su oni koji pripadaju Hadži Zeki, Zenelju Beu, porodicama Goska i Ljimani. Manastirski kompleks Pećke patrijaršije (13 – 17. veka), važno crkveno sedište pravoslavnih Srba i veliki vizantijski umetnički centar, nalaze se u blizini gradskog centra, na ulazu u Rugovsku klisuru.

Tradicije i bogat društveni život stanovništva u ovoj sredini ogleda se u brojnim tradicionalnim događajima i proizvodima od ručnog rada, među kojima su rugovske igre i zanatska izrada muških šešira, a koje su radne grupe PKRK priznale kao važnu baštinu koju trebaju da razviju oni koji to praktikuju, i koja bi verovatno privukla turiste.

UKLJUČENJE OPŠTINE PEĆ U AKTIVNOSTIMA LPR

U kontekstu projekta PKRK, sproveden je veći broj aktivnosti uz aktivno angažovanje lokalnih aktera u opštini Peć.

- Otvaranje Kancelarije za promovisanje kulturne raznolikosti
- Istraživanje vredne kulturne i prirodne baštine i ispitivanje mogućnosti da ona postane deo turizma baštine sprovedeno je kroz ankete, razgovore i polustrukturisane sastanke sa akterima, uz učešće:
 - istraživačke kompanije UBO
 - NVO Intersos
 - NVO 7 Shtatore
 - volontera iz zajednice
 - Regionalnog centra za kulturnu baštinu Peći
 - Opštine Peć
- Okrugli sto o Pлану баštine
- Pilot aktivnosti su sprovedene istovremeno u šest opština na zapadu Kosova. One su obuhvatile tri komponente koje su imale presudnu ulogu za angažovanje zajednice u toku pripreme plana regionalne baštine.

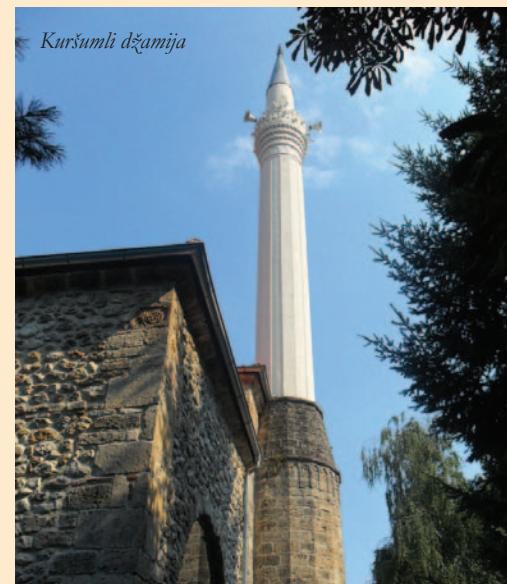
PILOT AKTIVNOSTI

Aktivnost	Lokalni akteri
A. IDENTIFIKOVANJE DOBARA PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE	
I. Prikupljanje podataka o izabranom dobru prirodne i kulturne baštine	
<i>Prikupljanje podataka o dobrima nepokretnе kulturne baštine</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Bajrakli džamija (15. vek) • Hadži Zekin mlin (19. vek) • Kula Goskaj (19. vek) • Hamam Hadži Beu (15. vek) • Gostinska kuća Tahir Beu (19 – 20. vek) • Kula Čamilj Ljiman (19 – 20. vek) • Kula Zenelj Beu (19 – 20. vek) • Kuršumli džamija (16. vek) • Pećka patrijaršija (13 – 17. vek) • Stara pijaca (19 – 20. vek) 	<ul style="list-style-type: none"> - Regionalni centar za kulturnu baštinu Peć - NVO Marimangat e Pejës - Projektni tim PKRK
<i>Prikupljanje podataka o dobru nematerijalne kulturne baštine</i>	
Zanatsko pravljenje šešira	<ul style="list-style-type: none"> - NVO Marimangat e Pejës
<i>Prikupljanje podataka o dobru prirodne baštine</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Izvor Beli Drim • Pećina Veliko Ždrelo • Rugovska klisura 	<ul style="list-style-type: none"> - NVO Marimangat e Pejës - Valjmira Gaši (MSPP)
II. Promotivni materijal	
<ul style="list-style-type: none"> • Izrada karte baštine Peć • Dizajniranje informativnih panela za turizam baštine • Dizajniranje i izrada informativnih panela za svako izabran dobro prirodne i kulturne baštine 	<ul style="list-style-type: none"> - NVO Marimangat e Pejës - Opština Peć
B. PRAKSA NEMATERIJALNE BAŠTINE	
I. Identifikacija	
<ul style="list-style-type: none"> • Zanatska izrada šešira • Rugovske igre 	<ul style="list-style-type: none"> - NVO Marimangat e Pejës
II. Obuka	
<ul style="list-style-type: none"> • Obuka za tradicionalnu izradu šešira (3 učenika) • Obuka za muške tradicionalne nošnje (5 učenika) 	<ul style="list-style-type: none"> Afrim Ljata, proizvođač tradicionalnih šešira Valjmira Husaj, proizvođač tradicionalne muške nošnje
III. Organizovanje događaja o nematerijalnoj kulturnoj baštini	
<ul style="list-style-type: none"> • Organizovanje tradicionalnih rugovskih igara (07.08.2011.) Rugovska dolina - Kućište • Rugovske igre – dokumentarni film i brošura 	<ul style="list-style-type: none"> - NVO Marimangat e Pejës
C. ZAJEDNIČKI REGIONALNI DOGAĐAJI U VEZI SA KULTURNIM TURIZMOM	
<p><i>Učešće na jesenjem regionalnom festivalu održanom u Đakovici (25.11.2011) i Peć (26.11.2011.). Opština Peć su predstavljali zanatlji, lokalni proizvođač brane i izvođač tradicionalne mužike</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - NVO Marimangat e Pejës - Zanatlji, proizvođači i izvođači iz Peć - Projektni tim PKRK
<p><i>HAJDE voz – Tura baštine: Priština – Peć, oktobar 2011. (svakog vikenda) u kontekstu Evropskih dana baštine. Više od 500 turista je posetilo izabrane lokalitete kulturne i prirodne baštine u Peći tokom organizovanih tura vozom.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Regionalni centar za kulturnu baštinu u Peći - NVO Marimangat e Pejës - Projektni tim PKRK

Aktivnost	Lokalni akteri
Obrazovanje i podizanje svesti	
Osmišljavanje priručnika o baštini i raznolikosti za osnovne škole	Učenici, roditelji i nastavnici iz osnovne škole „Azdreni“, Opština Peć
Dijalog o baštini i lokalnom razvoju	Predstavnici RRG iz Peći; predsednik udruženja zanatlija Mehmet Šošić; preduzetnik iz turističkog centra „Art Design“ Rugova; fotografi; NVO-i
Hajde ture - posete lokacijama	Učenici iz osnovne škole „Azdreni“; Grupe iz manjinskih zajednica; Lica sa posebnim potrebama
Obuka nastavnika o baštini i raznolikosti	2 nastavnik iz osnovne škole „Azdreni“ u Peći
Razvoj institucionalnog kapaciteta	
Izrada smernica za primenu Zakona o kulturnoj baštini	Direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu u Peći
Studijske posete Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, Albaniji, Crnoj Gori, Belgiji, Švajcarskoj, Irskoj, Turskoj, Veneciji, Sloveniji	Predstavnici ORG iz Peći; direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu Peć; NVO-i
„Veze: Regionalni sastanak o nematerijalnoj kulturnoj baštini“, mart 2012	NVO Intersos, NVO 7 Shtatori

unutrašnjost mlini Hadži Zeke

Kuršumli džamija

PREDLOŽENE PRIORITETNE AKTIVNOSTI ZA OPŠTINU PEĆ U OKVIRU PLANA REGIONALNE BAŠTINE 2012-2015.

U daljem tekstu dat je spisak preporuka za aktivnosti u Peći koje su u skladu sa Planom regionalne baštine za zapad Kosova 2012 – 2015. i sa drugim opštinama u regionu.

Podići svest i promovisati pravilno shvatanje baštine na zapadu Kosova

- Učestvovati na regionalnim godišnjim festivalima da bi se u javnosti podigla svest i prikupila sredstva za aktivnosti
- Podržati aktivnosti podizanja svesti u školama u opštini
- Nastaviti sa organizovanjem rugovskih igara, sa blagovremenim promotivnim materijalom
- Koristiti regionalni logo za brendiranje
- Obezbediti redovno sakupljanje otpada i podići svest o čistoj životnoj sredini

Preduzeti neophodne mере за заштиту baštine na zapadu Kosova

- Istražiti i identifikovati jedinstveni deo tradicije, igre i baštinu u Peći da bi se isto dokumentovalo u skladu sa smernicama
- Mapirati dobra izgrađene, pokretne, nematerijalne i prirodne baštine zajedno sa relevantnim informacijama i redovno obaveštavati centralne organe vlasti
- Navesti ugrožene objekte u opštini

Razviti i podstaći detaljnu procenu, osmišljavanje i planiranje integrisanog projekta sa efektnim planom za upravljanje baštinom na zapadu Kosova

- Identifikovati neophodne standarde za obavljanje turističke delatnosti i obezbediti obuku za lokalne turističke agencije
- Napraviti jasnu i ažuriranu mapu dobara celokupne baštine koja je spremna za posetioce

- Obezbediti doprinos za godišnji regionalni izveštaj o „Stanju baštine“ na zapadu Kosova
- Obezbediti odgovarajuće znakove za lokacije koje su spremne za turizam
- Testirati kulturne proizvode i marketinški stil u dатој oblasti rada u regionu

Razviti i koordinisati odgovarajuću praksu upravljanja za brigu o baštini na zapadu Kosova

- Organizovati izgradnju kapaciteta za bolje sposobnosti upravljanja baštinom, uključujući lokalne vodiče
- Učestvovati na redovnim sastancima / forumima da bi se podelila dešavanja i da bi se informisalo o regionalnom programu
- Poslati lokalno osmišljene brošure i promotivni materijal Regionalnoj koordinacionoj službi

Razviti lokalno odgovarajuće i održive inicijative za turizam baštine na zapadu Kosova

- Identifikovati strukturu kula u opštini koja će učestvovati u inicijativi za kulturne pravce
- Ulagati u jedan kulturni proizvod na osnovu lokalne prakse kulturne baštine, kao što je pravljenje tradicionalnih šešira i identifikovati još jedan proizvod
- Podržati inicijative malih i srednjih preduzeća (MSP), uključujući noćenje sa doručkom
- Učiniti Peć turističkom destinacijom za avanturne sportove u prirodi, uključujući planinarenje, bicikлизам, hodanje po snegu, kampovanje, itd.

UKLJUČENI PARTNERI I AKTERI

Glavni partneri

Ministarstvo kulture, omladine i sporta
Opština Peć
NVO: Intersos, Marimangat e Pejës, 7
Shtatori, Hana i Briga

Članovi Regionalne radne grupe

Avdilj Hodža, Direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu - Peć • Osman Gojani, Direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu - Đakovica • Špresa Đonbalaj, Direktor Regionalnog odeljenja za kulturu - opština Peć • Endel Beriša, Direktor

Biblioteke - opština Đakovica • Musa Kaljićani, Direktor Odeljenja za privredu - opština Istok • Hajdin Morina, Službenik za obrazovanje - opština Kлина • Nimon Tofaj, Zamenik predsednika - opštine Junik • Škeljzen Šehu, Odeljenje za urbanizam - opština Dečane • Kujtim Rahmani, NVO Arteza - Đakovica • Šasimete Seljimaj, NVO 7 Shtatori - Peć • Redžep Maksutaj, NVO Agimi - Dečane

Opštinske radne grupe (Peć)

Dževat Nikči, Regionalni centar za

kulturnu baštinu - Peć • Špresa Đonbalaj, Odeljenje za kulturu - opština Peć • Virtit Morina, Služba za informisanje o turizmu - opština Peć • Aver Husaj, Odeljenje za kulturu - opština Peć • Baškim Ljajči, Etnološki muzej - opština Peć • Izet Musa, Odeljenje za obrazovanje - opština Peć • Emine Toljaj, Udruženje žena - Peć • Šasimete Seljimaj, NVO 7 Shtatori - Peć • Nizara Skenderović, NVO Hana - Peć • Miroslavka Simonović, NVO Briga - Peć • Ejup Kastrati, Zanatlja - Peć • Agim Keljmendi, Udruženje zanatlja - Peć

KONTAKTI:

Za više detalja i mogućnosti za saradnju, kontaktirajte:

Koordinatori kancelarije za PRN:

Bljerta Hardži-Begoli,
bljerta.harxhi@phm-west.org

Nermin Kastrati,
nermin.kastrati@phm-west.org

Tel: +381 (0)39. 421. 651
Ul. Mbretëresha Teutë, Br. 85,
30000 Peć

Projekat PKRK
Kancelarija Saveta Evrope
u Prištini
Ul. Bedri Pejani br. 3 -
10000 Priština
Tel: +381 (0)38. 243.751

Volonteri Nizara Skenderović, NVO 7
Shtatori • Radovan Krstović, NVO Intersos
• Sladana Mara, NVO Intersos

**Stručnjaci, predstavnici institucija/
organova vlasti i privatna preduzeća:**
Teri O'Regan • Stručnjak Saveta Evrope
(Irska) • Liam Skot, Savet za baštinu - Irske
Bob Čarmburi, Konsultant za privredni
razvoj • Zek Čeku, Konsultant za razvoj

turizma • Burbuće Deva, Predstavnik
Ministarstva kulture, omladine i sporta
• Valjmira Gaši, Stručnjak iz Ministarstva
sredine i prostornog planiranja • Arsim
Muljhadža, Predstavnik Regionalnog
centra za kulturnu baštinu - Peć • Vergjina
Dilja, Predstavnik Regionalnog centra za
kulturnu baštinu - Đakovica • Jeton Aljiu,
Ministarstvo trgovine i industrije: Odjeljenje
za turizam • UBO Konsultantska kompanija

DECAN/ДЕКАНЕ, ЂАКОВЕ/ДАКОВИЦА,
ІТОНО/ІТОК, ЈУНК, КЛИН/КЛІНА, ПЛЕЈ/ПЕЈ

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (PCDK)

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe